

**UPPDRAG INOM DET SÄRSKILDA
ANSVARET SOM
SEKTORSMYNDIGHET INOM
HANDIKAPPOLITIKEN**

UPPDRAG INOM DET SÄRSKILDA ANSVARET SOM SEKTORSMYNDIGHET INOM HANDIKAPPOLITIKEN

Datum: 2009-03-31
Vår beteckning: Dnr: 0403-08-0397
Björn Waldenström

Innehållsförteckning

Uppdrag inom det särskilda ansvaret som sektorsmyndighet inom handikappolitiken	1
1. Genomförda insatser	1
2. Utvecklingen inom myndighetens sektorsansvar och resultatet av uppsatta mål och etappmål	3
3. Fortsatt behov och prioriteringar av insatser på området	4

Uppdrag inom det särskilda ansvaret som sektorsmyndighet inom handikappolitiken

Genom sitt särskilda ansvar som sektorsmyndighet inom ramen för handikappolitiken har Regeringen gett bl.a. Sjöfartsverket i uppdrag att

1. Lämna en redogörelse av de insatser som genomförts inom den sektor som myndigheten omfattar,
2. Att beskriva utvecklingen inom myndighetens sektorsansvar och därvid särskilt beakta resultatet av uppsatta mål och etappmål, samt
3. Göra en bedömning av fortsatt behov och prioriteringar av insatser på området.

Uppdraget omfattar en redovisning av gjorda insatser under hela sektorsansvarsperioden.

1. Genomförda insatser

Handbok gällande handikappanpassning av passagerarbåtar

Sjöfartsverket har utarbetat en nätbaserad handbok gällande handikappanpassning av passagerarbåtar. Handboken finns sedan 2006-01-01 att läsa och ladda ner på Sjöfartsverkets webbplats. Handboken är skapad för att underlätta tolkningen av föreskriften SJÖFS 2004:25 med titeln "Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd om anpassning av passagerarfartyg med hänsyn till personer med funktionshinder".

Handboken vänder sig till redare, varv och fartygskonstruktörer. Den innehåller även rekommendationer utöver föreskriftstexten samt bilder som visualiserar bra och mindre bra lösningar vad gäller handikappanpassning av passagerarfartyg. Rekommendationerna är framtagna i samverkan med handikapporganisationerna.

I handboken finns även något om utformning av sjöterminaler för att underlätta för personer med funktionsnedsättningar. Detta avsnitt avses att utvidgas till en egen sektion i handboken.

Länkar till handboken finns på ett flertal sidor på Sjöfartsverkets webbplats och har direktlänken www.sjofartsverket.se/funktionshinder.

Kännedom om boken har spridits via artiklar i facktidskrifter, föredrag och direktkontakter med redare och skeppsbyggare.

Delar av boken kommer inom en snar framtid att finnas även på engelska, enligt önskemål framförda av redarintressen.

Inventering av befintlig båttrafik

Inom samverkansprojektet Koll Framåt har ett prioriterat nät av rikstäckande kollektivtrafik fastställts. Det skall vara tillgängligt för personer med funktionshinder 2010. För sjöfartens del består detta nät av huvudlinjerna i Stockholms och Göteborgs skärgårdar samt färjetrafiken mellan fastlandet och Gotland.

Under 2007 inventerades samtliga dessa båtlinjer vad gäller fartyg, terminaler, kajer och angöringsbryggor och åtgärdslistor upprättades för varje enskilt objekt. Rapporten lades in i Koll Framåt-projektet men har också i delar sammanställts för enskilda operatörer, med vilka direktkontakter tagits och åtgärdsplanerna diskuterats.

Under 2009 kommer samma nät att inventeras en andra gång och listor på kvarvarande åtgärdsbehov inför 2010 kommer att tillställas operatörerna, samt bevakas så att de i det prioriterade nätet ingående båtlinjerna verkligen uppnår full tillgänglighet till 2010.

Därefter vidtar motsvarande arbeten på resterande båtlinjer, med inventering av fartyg, terminaler och angöringsbryggor.

Oannonserade besök på skärgårdsbåtar

Personal på avd. Sjöfart och Samhälle inom Sjöfartsverket har, ofta tillsammans med aktuell fartygsinspektör och personer från handikapporganisationer, gjort oannonserade besök på ett antal skärgårdsbåtar som trafikerar linjer som inte ingår i det prioriterade nätet, för att kontrollera efterlevnaden av gällande föreskrifter på handikappområdet. Det har främst gällt båtlinjer där nytt tonnage satts in i trafiken. Bland de linjer som besökts kan nämnas Hälleviksstrand-Käringön, Strömstad-Koster och Nynäshamn-Gotska Sandön. De åtgärdsbehov som krävs för att uppfylla gällande föreskrifter om tillgänglighet har därefter tillställts fartygsinspektionen för deras utarbetande av tidsplaner m.m. för åtgärdernas genomförande.

Ritningsgranskning

Rutiner har skapats för deltagande av personal från avd. Sjöfart och Samhälle vid fartygsinspektionens (fr. 2009-01-01 ingående i Transportstyrelsen) ritningsgranskning av sådana passagerarfartyg som omfattas av 2004 års föreskrifter om handkappanpassning. Det gäller projektering av nya passagerarfartyg, större ombyggnad av befintliga passagerarfartyg samt inköp och inflaggning från utlandet av befintliga passagerarfartyg.

Tillsynshandbok för fartygsinspektörer

Fartygsinspektionen har tagit fram en tillsynshandbok för fartygsinspektörer, bl.a. som ett led i att säkerställa rutinerna vid inspektion ombord. I denna ingår även kontroll av den fysiska utformningen av fartyget gällande handikappanpassning, vare sig det aktuella fartyget skall vara anpassat enligt 2004 års eller 1992 års föreskrifter.

Deltagande i samarbetsgrupper och projekt

Sjöfartsverket har deltagit i och deltar i flera trafikslagsövergripande projekt och projektgrupper tillsammans med Banverket, Vägverket, och Luftfartsstyrelsen gällande olika utredningar och måldefinitioner. Bland dessa kan nämnas Hela Resan (avslut 2003), Koll Framåt (del-avslut 2007), Västra Götalandsregionens avdelning för funktionshinder och delaktighet samt den informella samverkansgruppen Handsam. Även med myndigheten Handisam förs fortlöpande dialoger och avstämningar.

Trafikslagsövergripande frågor är t.ex. enhetliga och tillgängliga boknings- och biljettsystem, assistans- och ledsagningsfrågor, bemötandebildning, funktionella bytespunkter i kollektivtrafiken, framtagning av mätbara värden samt organiserandet av ett nordiskt samarbete och samsyn i tillgänglighetsfrågor gällande kollektivtrafik. Dessa frågor drivs således inte ensamt av Sjöfartsverket gällande sjöburen kollektivtrafik, utan i samverkansform med andra verk och myndigheter.

Mätning av tillgängligheten inom sjöburen kollektivtrafik

Sjöfartsverket har, tillsammans med övriga trafikverk, låtit genomföra mätningar på kollektivtrafikens upplevda tillgänglighet bland resenärer med funktionsnedsättningar. Mätningen har genomförts genom intervjuer med personer framtagna av handikapporganisationerna ur deras medlemslistor. Även om urvalsprocessen inte varit helt godskänd som statistiskt säkerställt urval, så har dessa mätningar gett en god bild på hur dagens kollektivtrafik upplevs ur ett tillgänglighetsperspektiv samt gett många värdefulla uppslag till vidare diskussioner och åtgärder. Mätningarna har genomförts via Handsamgruppen och gjorts under fyra år 2002-2005 av ett fristående företag i undersökningsbranschen.

En ny gemensam mätning planeras för hösten 2009 med ny struktur och ny urvalsprincip, som en uppföljning och förfining av de tidigare mätningarna.

2. Utvecklingen inom myndighetens sektorsansvar och resultatet av uppsatta mål och etappmål

De fyra trafikverken samt Rikstrafiken har gjort följande gemensamma tolkning av sektorsansvaret avseende tillgängligheten till kollektivtrafiken för personer med funktionshinder:

"Vi ska vara pådrivande, stödjande och kunskapsutvecklande gentemot övriga aktörer och systemutformare för hela kollektivtrafiken. Uppgiften medför att vi ska samverka och samordna insatser med berörda aktörer och att på ett offensivt och resultatorienterat sätt driva på utvecklingen av transportsystemet, bland annat genom att träffa överenskommelser, ge stöd, upphandla tjänster, tillhandahålla grunddata samt initiera forskning och utveckling."

Aktörerna inom sjöfartssektorn vad gäller kollektivtrafik är inte fler än att Sjöfartsverket bedömt det som möjligt att driva frågorna inom sitt sektorsansvar genom direktkontakter. Så har också skett, inte minst inför målet om en

tillgänglig kollektivtrafik 2010 och så kommer att ske även i framtiden. Sjöfartsverket bedömer att det bästa och mest hållbara resultatet kan uppnås genom sådana direktkontakter med aktörerna i branschen, helt i enlighet med ovanstående tolkning av sektorsansvaret.

Sjöfartsverket har också kunnat konstatera att frågan om handikappanpassning av den sjöburna kollektivtrafiken inte är någon kontroversiell fråga i branschen. Det är snarare en kunskapsfråga. När väl kunskapen om gällande föreskrifter och om resenärernas behov blivit känd hos operatörerna, finns en uttalad vilja att genomföra nödvändiga åtgärder för att uppnå olika tillgänglighetsmål. Alla operatörer är medvetna om att personer med funktionsnedsättningar är en viktig passagerargrupp även rent ekonomiskt. Med de möjligheter till bidrag som finns för tillgänglighetshöjande åtgärder, både på EU-, central och länsnivå, saknas inte viljan i sjöfartssektorn, VAD Sjöfartsverket kan bedöma, att skapa en tillgänglig båttrafik.

Sjöfartsverkets etappmål för att uppnå en tillgänglig sjöburn kollektivtrafik är gemensamma med etappmålen i de olika samverkansprojekten. I de fall målen inte klart definierats har Sjöfartsverket gått in med egna åtgärder vid sidan om samverkansprojekten. Ett sådant exempel är den genomförda inventeringen av det prioriterade nätets båtlinjer.

3. Fortsatt behov och prioriteringar av insatser på området.

Sjöfartsverket avser att fullfölja arbetet mot målet full tillgänglighet med fortsatta inventeringar och mätningar, fortsatta direktkontakter med operatörerna och ett fortsatt nära samarbete med såväl Handisam som de övriga trafikverken avseende framtagning av gemensamma tillgänglighetssystem inom kollektivtrafiken.

Sjöfartsverket avser att fortsätta arbetet med att främja trafikslagsövergripande lösningar på tillgänglighetsfrågor till fromma för samhället i allmänhet och resenärerna i synnerhet.